

إِنَّا غَيْرُ مُهْمِلِينَ لِمُرَاعَاتِكُمْ وَلَا نَاسِينَ لِدِكْرِكُمْ وَلَوْلَا ذَلِكَ لَنَزَلَ بِكُمْ اللَّأْوَاءُ وَاضْطَلَمَكُمُ الْأَعْدَاءُ.
ما در رعایت حال شما هیچ کوتاهی نمی‌کنیم و یاد شما را از خاطر نمی‌بریم؛ وگرنه محنت و دشواری‌ها شما را فرامی‌گرفت و دشمنان شما را از بُن و ریشه قلع و قمع می‌ساختند.

بحارالأنوار، ج ۵۳، ص ۷۲

• علم: بنیاد معرفتی و اجتهادی

نخستین بُعد در تحلیل شخصیت ایشان، گرایش معنوی و عرفانی است؛ گرایشی که در سنت فکری شیعه غالباً با مسئولیت اجتماعی و تعهد اخلاقی پیوند خورده است. در این چارچوب، عرفان نه به‌معنای کناره‌گیری از جامعه، بلکه به‌منزله تعمیق رابطه انسان با خداوند در متن زندگی اجتماعی فهم می‌شود. آیت‌الله خامنه‌ای بارها در سخنان خود بر اهمیت تهذیب نفس، انس با قرآن و توجه به دعا و نیایش تأکید کرده‌اند. این تأکید را می‌توان نشانه‌ای از نگاه ایشان به معنویت به‌عنوان منبعی برای تقویت اراده اخلاقی و حفظ تعادل در شرایط پیچیده سیاسی دانست.

در تجربه رهبری سیاسی، فشارهای اجتماعی و سیاسی می‌تواند زمینه‌ساز فرسایش روانی و اخلاقی شود. در چنین شرایطی، پیوند با سنت‌های معنوی، می‌تواند نقش مهمی در حفظ آرامش و ثبات در تصمیم‌گیری‌ها ایفا کند. به نظر می‌رسد در الگوی رهبری ایشان نیز، این بُعد معنوی نوعی پشتوانه درونی برای مواجهه با بحران‌ها و تحولات سیاسی فراهم کرده است؛ به‌گونه‌ای که در بسیاری از مواقع، گفتمان اخلاقی و دینی در کنار تحلیل سیاسی حضور دارد.

• سیاست: عقلانیت راهبردی و نگاه کلان

سومین بُعد شخصیت ایشان در حوزه سیاست و مدیریت کلان قابل بررسی است. آیت‌الله خامنه‌ای پیش از تصدی مقام رهبری نیز در عرصه سیاسی جمهوری اسلامی حضوری فعال داشتند؛ از

• سخن بزرگان

شهید امام خامنه‌ای علیه السلام

ذات استکباری آمریکا به‌جز تسلیم چیز دیگری را قبول نمی‌کند؛... تسلیم‌شدن یک ملت، آن هم ملّتی مثل ایران، با این‌همه توانایی، با این‌همه ثروت، با این سابقه فکری و معرفتی، با این‌همه جوان هشیار و پُرانگیزه، چه معنا دارد؟... این را همه بدانند که در حال حاضر، علاج خیلی از مشکلات «قوی‌شدن» است؛ کشور را باید قوی کرد.

۱۴۰۴/۰۸/۱۲

یادداشت

مردی برای تمام فصول

تأملی در ابعاد چندگانه شخصیت شهید آیت‌الله العظمی امام خامنه‌ای علیه السلام

علی‌رضا مکتب‌دار، سردبیر هفته‌نامه عربی «الآفاق»

در تاریخ اندیشه سیاسی و اجتماعی، گاه شخصیت‌هایی پدیدار می‌شوند که فراتر از یک حوزه خاص، در چندین عرصه معرفتی و عملی اثرگذارند و از این رهگذر، تصویری چندبعدی از رهبری فکری و اجتماعی ارائه می‌دهند. چنین چهره‌هایی معمولاً در نقطه تلاقی علم، اخلاق، سیاست و مسئولیت اجتماعی قرار می‌گیرند و نقش آنان تنها به مدیریت یا نظریه‌پردازی محدود نمی‌شود؛ بلکه در شکل‌دهی به گفتمان‌های فرهنگی و تمدنی نیز بازتاب می‌یابد. در میان رهبران معاصر جهان اسلام، آیت‌الله سیدعلی خامنه‌ای علیه السلام، از جمله شخصیت‌هایی است که به‌دلیل جامعیت علمی، تجربه سیاسی گسترده و پیوند مستمر با لایه‌های مختلف جامعه، توجه پژوهشگران حوزه مطالعات سیاسی و دینی را به خود جلب کرده است. در ادبیات توصیفی، گاه از چنین شخصیت‌هایی با تعبیر «مردی برای تمام فصول» یاد می‌شود؛ تعبیری که به توانایی فرد در مواجهه مؤثر با شرایط متغیر تاریخی و اجتماعی اشاره دارد. در این یادداشت تلاش می‌شود با نگاهی تحلیلی، ابعاد مختلف شخصیت ایشان در چهار حوزه علم، معنویت، سیاست و مردم‌داری بررسی شود.

• معنویت و عرفان: پیوند درونی با ساحت قدسی

فعالیت‌های انقلابی پیش از انقلاب اسلامی گرفته تا مسئولیت‌هایی همچون نمایندگی مجلس، ریاست جمهوری و سپس رهبری نظام. این تجربه چنددهه‌ای موجب شده است که نگاه ایشان به سیاست با نوعی واقع‌گرایی راهبردی همراه باشد.

در تحلیل رویکرد سیاسی ایشان، چند عنصر کلیدی قابل مشاهده است: تأکید بر استقلال سیاسی، حفظ هویت فرهنگی و تلاش برای تقویت توانمندی‌های داخلی کشور. در عین حال، سیاست در نگاه ایشان صرفاً عرصه رقابت قدرت نیست؛ بلکه حوزه‌ای برای صیانت از ارزش‌ها و هدایت جامعه تلقی می‌شود. از این منظر، مفاهیمی چون «مقاومت»، «پیشرفت علمی» و «تمدن نوین اسلامی» به‌عنوان چارچوب‌های مفهومی برای تبیین آینده جهان اسلام مطرح شده‌اند. تحلیل‌های ایشان از تحولات منطقه‌ای و بین‌المللی نیز غالباً با رویکردی کلان و مبتنی بر روندهای تاریخی همراه است.

• مردم‌داری: سرمایه اجتماعی رهبری

در کنار ابعاد علمی و سیاسی، یکی از عناصر مهم در فهم شخصیت ایشان، نوع رابطه با جامعه و مردم است. در نظریه‌های جدید رهبری سیاسی، مشروعیت و کارآمدی حکومت تا حد زیادی به میزان سرمایه اجتماعی و ارتباط با جامعه وابسته است. در گفتمان سیاسی جمهوری اسلامی نیز مفهوم «مردم‌سالاری دینی» بیانگر همین پیوند میان ساختار قدرت و مشارکت مردمی است. آیت‌الله خامنه‌ای در سخنان و رفتارهای خود، بارها بر اهمیت

تو اکسیر نظر بودی و رفتی

تو در فریاد ملت‌های مظلوم

ضمیری مستتر بودی و رفتی

خدابین بود چشمان بصیرت

بصیرت را بصر بودی و رفتی

هنرمندان ز تو جان می‌گرفتند

تو خود جان هنر بودی و رفتی

بر این دنیا نیستی لحظه‌ای دل

ز دنیایی دگر بودی و رفتی

هجوم فتنه‌ها بود و تو تنها

بلاها را سپر بودی و رفتی

چو ابراهیم، بت‌ها را شکستی

تو بت‌ها را تیر بودی و رفتی

تو از گلزار سبز و خرم عشق

گلاب و بار و بر بودی و رفتی

برای کوچ‌کردن تا بر دوست

سراپا بال و پر بودی و رفتی

تو رویاندی کویر سینه‌ها را

برای ما پدر بودی و رفتی

دلت آرامش دریای ایمان

ولی شوریده‌سر بودی و رفتی

فراقت درد ما را بیشتر کرد

قضا بودی، قدر بودی و رفتی

• میثاق خون

یاران، برادران!

اینک نبرد «بدر» و «خنین» است

یک سوی کافران،

یادداشت

چهار یادداشت در سوگ امام شهید

• استاد جواد محدثی

در این روزهاست که صف اهل عمل و اهل ادعا تمییز داده می‌شود. درود بر همه ولایت‌مداران صادق و خدمت‌گزاران عاشق.

• سوگ سرخ

اگرچه روح تو تاعرش پرکشید؛ ولی هزار قافله دل به پشت سرداری کنون به سوگ تو، هر شعر، پرچمی ز غریبی است و واژه‌ها همه در سوگ تو سیه‌پوشند و چشم‌ها گریان و لحظه‌ها مبهوت! هرکه مست شراب شهود و شهادت است، هرکه جرعه‌نوش سبوی ولایت است، هرکه سجاده‌نشین محراب توکل است، هرکه چشم انتظار طلوع حجت غایب علیه السلام است،

شهادت علی‌گونه علی زمان و مقتدای آزادگان جهان را پشتوانه جوشش مضاعف ایمان و جهاد می‌شناسد و «راه» را راکم نمی‌کند؛ هرچند «راهبر»

- سال بیست و چهارم
- شماره ۸۷۶
- پنج‌شنبه ۲۱ اسفند۱۴۰۴
- ۱۶ صفحه • ۵۰۰۰ تومان

Ofogh-e Hawzah Weekly
<ul style="list-style-type: none">صاحب امتیاز: مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه مسئول مرکز رسانه و فضای مجازی حوزه‌های علمیه: رضا رستمی سردبیر: رمضانعلی عزیزی • با همکاری هیأت تحریریه تلفن: ۳۲۹۰۰۵۳۸ • نمابر: ۳۲۹۰۱۵۲۳ صندوق پستی: ۳۷۱۸۵/۴۳۸۱ نشانی: قم، بلوار جمهوری اسلامی، کوچه ۲، پلاک ۱۵ پایگاه اینترنتی: www.ofoghhawzah.ir پست الکترونیک: info@ofoghhawzah.ir کارشناس فنی چاپ: مصطفی اویسی • چاپ: صمیم (۴۱) ۶۵۵۸۶۸۰

عطریار

شمس کامل

امام خمینی علیه السلام

صف بیارابید زندان! رهبر دل آمده جان برای دیدنش، منزل به منزل آمده بلبل از شوق لقایش، پُرزنان بر شاخ‌گل گل ز هجر روی ماهش، پای درِ گل آمده طور سینا را بگو: ایام «ضعق» آخر رسید موسی حق در پی فرعون باطل آمده بانگ زن بر جمع خفاشان پُست کوردل از ورای کوهساران، شمس کامل آمده بازگو اهریمنان را فصل عشرت بار بست زندگی بر کام‌تان، زهر هلاهل آمده دلبر مشکل‌گشا از بام چرخ چاژمین با دم عیسی برای حل مشکل آمده غم مخور، ای غرق دریای مصیبت غم مخور در نجات، نوچ کشتی‌بان به ساحل آمده

نقش مردم در حفظ و پیشرفت نظام تأکید کرده‌اند. دیدارهای مستمر با اقشار مختلف جامعه، توجه به مسائل فرهنگی و اجتماعی و طرح موضوعاتی همچون عدالت اجتماعی و حمایت از اقشار محروم، نشانه‌هایی از این رویکرد است. در این چارچوب، مردم نه صرفاً مخاطبان سیاست، بلکه بازیگران اصلی در مسیر پیشرفت جامعه تلقی می‌شوند.

• جمع‌بندی

تحلیل ابعاد مختلف شخصیت حضرت آیت‌الله خامنه‌ای علیه السلام نشان می‌دهد که ویژگی اصلی در این الگو، ترکیب و هم‌افزایی میان چند حوزه متفاوت است: دانش دینی و اجتهادی، گرایش معنوی، تجربه سیاسی و ارتباط با جامعه. این ترکیب سبب شده است که الگوی رهبری ایشان صرفاً بر یک بعد خاص تکیه نداشته باشد؛ بلکه از تعامل میان ساحت‌های معرفتی، اخلاقی و مدیریتی شکل بگیرد؛ درواقع، آنچه تعبیر «مردی برای تمام فصول» را معنادار می‌کند، همین توانایی در ایجاد پیوند میان علم، معنویت، سیاست و مسئولیت اجتماعی است.

بررسی چنین الگوهایی، می‌تواند برای پژوهشگران حوزه علوم سیاسی، جامعه‌شناسی دین و مطالعات رهبری اهمیت داشته باشد؛ زیرا نشان می‌دهد که در برخی بافت‌های فرهنگی و تاریخی، رهبری موفق نه از یک تخصص منفرد، بلکه از تلفیق چندین ظرفیت فکری و اخلاقی شکل می‌گیرد. از این منظر، مطالعه تجربه‌های رهبری در جهان اسلام، می‌تواند افق‌های تازه‌ای برای فهم رابطه دین، قدرت و جامعه در دوران معاصر بگشاید.

سوی دگر مهاجر و انصار،

این سو «محمد صلی الله علیه و آله» است،

سوی دگر قبایل و احزاب

پیکار«خندق» است، درگیری«حسین» و«یزید»

است، حق است و باطل است که می‌جنگند.

نور است و ظلمت است که درگیرند.

یاران، برادران و سلحشوران!

اینک به خون سرخ شهیدان

کز بُن هرقطره‌اش که روی زمین ریخت

کین‌بوته‌های تازه دمیده

اینک به قهر انقلابی ملت،

کز ستم دشمنان به اوج رسیده،

سوگند می‌خوریم

تا واپسین نفس

تا آخرین توان

مردانه، خانه‌خانه بجنگیم.

ما تشنگان شهد شهادت،

سوگند می‌خوریم

تا تپش قلب خویش را،

در صبح و شام و شهر و بیابان

غزنده‌تر ز رعد بهاری

توفنده‌تر ز باد و ز باران

با شهر شهر دشمن خود آشنا کنیم

سوگند می‌خوریم

تا با هجوم و رزم شبانه،

با نبض خشم و شور دلیری

در پهنه گشوده میدان، طوفان به‌پا نموده و در

خون شنا کنیم.